

**Andrej Grmovšek
Viktor Relja**

**SLOVENSKE ALPE
SLOVENIAN ALPS**

Moderne večraztežajne smeri

Modern multi-pitch climbs

**PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE**
ALPINE
ASSOCIATION
OF SLOVENIA

**Andrej Grmovšek
Viktor Relja**

**SLOVENSKE ALPE
SLOVENIAN ALPS**

Moderne večraztežajne smeri

Modern multi-pitch climbs

**PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE**
*ALPINE
ASSOCIATION
OF SLOVENIA*

ANDREJ GRMOVŠEK,
VIKTOR RELJA
Slovenske Alpe
Moderne večraztežajne
smeri

UREDNIKA
Marta Krejan Čokl

UREDNIK
PLANINSKE ZALOŽBE
Vladimir Habjan

PREVAJANJE
Aljaž Anderle

LEKTORIRANJE
Sonja Čokl

STROKOVNI PREGLED
Tomo Česen

TEHNIČNI UREDNIK
Emil Pevec

ZEMLJEVIDI
Anže Krajnik,
www.kalish.si
Vir GIS-podatkov:
GURS Slovenija

VRISI IN SKICE
Grafično oblikovanje,
Barbara Pavlič, s. p.

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI
Luka Lindič v Rajčevi
smeri, Križevnik,
Marko Prezelj

OBLIKOVNA ZASNOVA
VODNIKA
Grupa Ee

OBLIKOVANJE IN PRELOM
Meta Žebre

TISK
Grafika Soča, d. o. o.,
Nova Gorica

IZDALA IN ZALOŽILA
Planinska zveza
Slovenije
Ob železnici 30a
SI-1000 Ljubljana
www.pzs.si
info@pzs.si
Ljubljana, 2020

EVIDENČNA ŠTEVILKA
ZALOŽBE
536

ZA PLANINSKO ZVEZO
SLOVENIJE
Jože Rován

NAKLADA
800

DRUGA, DOPOLNJENA
IZDAJA, 2021

Brez pisnega dovoljenja
Planinske zveze Sloveni-
je so prepovedani repro-
duciranje, distribuiranje,
javna priobčitev,
predelava ali druga
uporaba tega avtorske-
ga dela ali njegovih
delov v kakršnem koli
obsegu ali postopku,
tudi fotokopiranje,
tiskanje ali shranitev v
elektronski obliki. Tako
ravnanje pomeni, razen
v primerih od 46. do 57.
člena Zakona o avtorskih
in sorodnih pravicah,
kršitev avtorske pravice.

Kazalo

Kazalo	5
UVOD / INTRODUCTION	8
Slovenske Alpe	8
Slovenian Alps	10
Zasnova vodnika	12
About this guidebook	14
Zgodovina	16
History	24
Etika v slovenskih gorah	28
Ethics in Slovenian mountains	33
Uporaba vodnika	38
Guidebook usage	45
1 Sklep	52
2 Javoršček	54
3 Male Špice	56
4 Mangart	60
5 Mali Rateški Mangart	66
6 Zapotoški vrh	70
7 Čelo	74
8 Na koncu	80
9 Suhi vrh / Zadnja Mojstrovka	84
10 Mala Mojstrovka, Grebenc	88
11 Nad Šitom glava	94
12 Prisojnik	100
13 Planja	104
Janko Humar	108
14 Zadnjiški Ozebnik	112
15 Planja	116
Silvo Karo	120
16 Šite	122
17 Rušica	126
18 Bovški Gamsovec	130
19 Stenar	134
20 Triglav	136
21 Mali draški vrh	140
22 Debeli vrh	144
23 Škrbinska plošča	148
24 Meja	152
25 Vrh dlani	154

26	Begunjščica	158
27	Bela peč	160
28	Veliki vrh	166
29	Dolška škrbina	172
	Miha Peternel	174
30	Dolgi hrbet	176
31	Velika Baba	178
32	Križ	180
33	Grintovec	182
34	Kalška gora	186
35	Kalški Grében	188
36	Jež	192
37	Škrbina	196
	Suzana in Viktor Relja	200
38	Jermanov turn	202
39	Trata	206
40	Štruca	210
41	Skuta	214
42	Veliki Greben	218
43	Planjava	220
44	Staničev vrh	228
	Miha Praprotnik	232
45	Vežica	234
	Luka Krajnc	240
46	Vršiči	242
47	Stena nad Korošico	248
48	Mrzla gora	252
49	Krofička	260
	Samo Supin	268
50	Klemenča peč	272
51	Golarjeva peč	278
52	Strevčeva peč	282
	Andrej Grmovšek	286
53	Križevnik	296
54	Ute, nad stanom	302
55	Mala Raduha	310
	Grega Lačen	318
56	Peca	320
57	Uršlja gora	326
	Marko Mavhar	330
58	Kozjek	334
	ZAHVALA	336

Luka Krajnc v smeri *Hot line*, Kríževnik

Zgodovina

KRATKA ZGODOVINA UPORABE SVEDROVCEV V SLOVENSКИH ALPAH IN KRONOLOGIJA NASTAJANJA ŠPORTNIH IN MODERNIH SMERI

Prvi sveder v slovenskih hribih je bil pri plezanju verjetno uporabljen v Herletovi smeri leta 1941. Francu Herletu in Gustlu Vršniku je takrat v dveh dneh uspelo preplezati severno steno Ojstrice po novi zahtevni smeri. V gladkih ploščah, ključnem delu smeri, sta uporabila sveder, s katerim sta izvrtala luknjo, vanjo zabila klin, ga utrdila z lesenimi zagodbami in si tako omogočila napredovanje pri plezanju. Ob nastanku Herletove smeri preprirov zaradi vrtnanja še ni bilo. V senci vojne se takrat nihče ni obregnil ob nevsakdanje početje nekje daleč v Ojstrici, se je pa marsikdo čudil, kako sta prva plezalca tako opravilo sploh zmogla.

Kmalu po vojni se je v najzahtevnejših skalnih stenah Alp začela doba vse pogostejše uporabe in »zlorabe« svedrovcev, ki je dosegla vrh v času *directisim* – smeri z idealom linije, ki sledi padcu kaplje. Ta doba je vladala konec petdesetih let in v šestdesetih letih z navpičnimi linijami svedrovcev predvsem v Dolomitih, svoj polom pa doživela konec sedemdesetih let z Maestrijevim »posilstvom« za mnoge najlepše gore na svetu, Cerro Torreja v Patagoniji. Ob opremljanju navpičnih linij so plezalci uporabljali vsakovrstne tehnične pripomočke, nekatere smeri so bile opremljene celo z več sto svedrovci in skoraj v celoti preplezane »s svedrovca na svedrovec«.

V slovenskih stenah pravih tehno *directisim* že zaradi njihove naravne razčlenjenosti pa tudi zaradi odklona od alpinističnih teženj v tujini ter zamude pravzaprav ni bilo. Se je pa v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja uporaba svedrovcev razmahnila. Mnogi alpinisti, tudi slovenski, so sicer menili, da je uporaba svedrovcev etično sporna, saj so omogočali alpinistične vzpone povsod v skalnih stenah. Kljub temu pa so bile že v šestdesetih letih, tudi s pomočjo svedrovcev, v slovenskih gorah preplezane nekatere zahtevne smeri, na primer *Obraz Sfinge* in *Raz Mojstranških veveric* v Triglavu.

Leta 1968 je Reinhold Messner spisal svoj znameniti esej *Directisima – ali umor nemogočega*, v katerem obsoja uporabo svedrovcev in plezanje v tehno *directisimah*. Po njegovem mnenju so svedrovci ubili pojem »nemogoče-

ga«, saj jih plezalci uporabljajo zato, da se izognejo morebitnemu nečastnemu umiku iz stene, kadar ne morejo preplezati prezahtevnega odseka. Menil je, da skalne stene niso preplezane zaradi plezalnih sposobnosti in poguma, ampak zaradi metodičnega in duhamornega ročnega dela. Pozval je k plezanju, kakršnega so poznali pred svedrovci, plezanju, pri katerem za doseganje meja možnega potrebujemo pogum in plezalne sposobnosti (ter šop klinov) ter pri katerem še obstaja verjetnost nujnosti umika iz smeri.

Messnerjeve trditve v veliki meri držijo še danes in so močno vplivale na nadaljnji razvoj plezanja in alpinizma. Kljub temu pa je danes jasno, da svedrovci iz sten niso izginili, prej obratno, še mnogo več jih je. V nadaljnjih desetletjih sta se alpinizem in plezanje v gorah izredno razširila, iz njiju se je razvila kopica različnih vej, ki jih ženejo različni vzgibi in imajo različne doktrine. Svedrovci se danes v gorah uporabljajo tako za nove, resne moderne alpinistične smeri kot tudi za varno rekreacijsko plezanje *plaisir* v smereh nižjih težavnosti. Čeprav so si mnenja deležnikov nasprotujoča, je v Alpah vse več starih klasičnih alpinističnih smeri, v katerih so nekdANJI klini zamenjani ali dopolnjeni s svedrovci.

Uporaba svedrovcev, še posebej v obljudenih stenah Alp, kjer skoraj ni več prostora za nove klasično varovane smeri (smeri, varovane s klini), je hkrati odprla nove možnosti in omogočila intenziven razvoj nove alpinistične plezalne veje – izredno zahtevnega prostega plezanja v novih, delno s svedrovci varovanih smereh. Izkazalo se je tudi, da uporaba svedrovcev ob upoštevanju strogih etičnih pravil (plezanje od spodaj, prosto plezanje čim daljših odsekov med vrтанjem svedrovcev, brez vrтанja svedrovca ob visenju v prejšnjem, uporaba svedrovcev le tam, kjer drugo varovanje ni mogoče ...) ne ubije in ne sme ubiti nemogočega ter ne pomeni bližnjice k uspehu.

Konec sedemdesetih let je tudi v Slovenijo prihrumel ameriški val *free climbinga* – ozaveščenega prostega plezanja. S svedrovci so se sistematično opremila prva plezališča: Turnc, Dovžanova soteska, Črni Kal in Osp. V gorah so se vrstile proste ponovitve do tedaj s pomočjo tehnike preplezanih klasičnih smeri. Začel se je hiter vzpon športnega plezanja kot samostojne, varne oblike plezanja. Plezališča

N 46°21'06"

E 13°29'19"

1630 m

N 46°21'22"

E 13°29'32"

1820 m

Sklep

jugozahodna stena
southwest face

Stena ob kaninskem smučišču je najlažje dostopna spomladi s smučmi ali z gondolo.

A small face next to Kanin ski resort. The face is the most easily accessed in spring time, either on skis or using a cable car.

IZHODIŠČE / STARTING POINT

Iz Bovca se z gondolo peljemo do postaje C ali D oz. z avtom iz Bovca po cesti mimo Kaninske vasi proti Plužni. Po 1,5 km zavijemo desno in po makadamski cesti mimo postaje B proti postaji C do zapornice.

From Bovec take a cable car up to Station D. Alternatively, take a car on the road towards Plužna and take a right after 1.5 km, past Station B, towards Station C, until you hit a road barrier. Leave the car there.

DOSTOP / ACCESS

1. Od postaje D gremo navzdol po smučišču in pod steno ali od postaje C po smučišču navzgor in pod steno. 30 min.
2. Mogoč je tudi dostop brez uporabe gondole: od zapornice gremo do postaje C in naprej pod steno. 1 h in 30 min.

1. From Station D descend the ski resort slopes to reach the face. 30 mins.
2. From the road barrier go up to Station C and further up to the face. 1 hr and 30 mins.

SESTOP / DESCENT

Spustimo se po enojni 60-m vrvi v območju smeri. Rappel the route, using a 60-m rope.

1 ★ **Kaninka**

6a+

180 m | S2 | /

Uroš Rupar, Maja Krajnik, 2017

52

P

N 46°25'19"

E 14°40'04"

700 m

N 46°25'45"

E 14°39'28"

910 m

Strevčeva peč

južna stena
south face

Sorazmerno visoka stena ima skalo slabše kakovosti, smer *Mokre sanje* pa v ploščah poišče tudi nekaj presenetljivo kompaktnih kamnin. Smer je pogosto nekoliko mokra, vendar tudi takrat preplezljiva. Predvsem v lažjih raztežajih so svedrovci zelo narazen, dodatno varovanje pa pogosto ni mogoče. Zadnje (in opcijsko predzadnje) varovališče je na drevesu. Zaradi gnezdenja sokola selca v steni ne plezamo med 1. februarjem in 15. junijem.

This high face will not be awarded any prize for a great rock quality, but there are some solid parts on *Mokre sanje*. Even though the face is often wet, it can still be climbed in such conditions.

Bolts are pretty sparse on easier pitches and there is little chance for an alternative protection. Last belay is built on a tree. Please also respect the periodic ban on climbing in *Strevčeva peč* because of peregrine falcons, between February 1st and June 15th.

IZHODIŠČE / STARTING POINT

Iz Solčave se peljemo proti Logarski dolini do gostilne Firšt, kjer na primernem mestu parkiramo.

From Solčava, drive towards Logarska dolina. Park somewhere around guest house Firšt.

DOSTOP / ACCESS (273)

Najprej gremo peš ob glavni cesti proti Logarski dolini do izteka grape, ki se spušča izpod stene *Strevčeve peči* na naši desni. Po brezpotju nadaljujemo v iskanju najlažjih prehodov po strugi potoka in ob njej navzgor do vstopa. 30 min.

At first, walk further on along the main road towards Logarska dolina. Once you get to the ravine which is running from under the face on your right, get off the road and follow the ravine up, choosing your own line, to the base of the climb. 30 mins.

SESTOP / DESCENT

Najprej gremo na vrh, z njega po stezi na S in po planinski poti mimo cerkve sv. Duha do izhodišča.

Get all the way up to the summit first, then follow a path to the north past the church until you find a marked trail that leads back to the valley.

Nejc Pozvek v *Mokrih sanjah*

1 Mokre sanje

7a (6c+ obv.)

550 m

S4

Andrej Grmovšek, Andrej Sotelšek,
Ivo Bauman, Tanja Grmovšek, 2002/03
1. PP: Andrej Grmovšek 2003

